
Науковий журнал «Менеджер. Вісник Донецького державного університету управління» (м. Маріуполь) входить до таких міжнародних наукометричних баз даних, репозиторіїв та пошукових систем:

IndexCopernicus (Польща)	ResearchBib (Японія)	Advanced Science Index (Німеччина)
Google ScholarDirectory of Research Journals Indexing	DRJI (Індія)	Universal Impact Factor
General Impact Factor – GIF (Індія)	Science Library Index (Австралія)	CiteFactor (США)
InfoBase Index (Індія)	Journal Index (Туреччина)	Scientific Index Services(США)
IndianScience.in (Індія)	Universal Impact Factor	Journal Impact Factor – JIF
Information Matrix for the Analysis of Journals – MIAR (Іспанія)		

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

<i>Марова Світлана Феліксівна</i>	- доктор наук з державного управління, професор, голова редакційної колегії
<i>Балуєва Ольга Володимирівна</i>	- доктор економічних наук, доцент, заступник голови редакційної колегії
<i>Томаш Желенські</i>	- доктор філософії в галузі архітектури та міського дизайну, доцент (Польща)
<i>Амоша Олександр Іванович</i>	- доктор економічних наук, професор, академік НАН України
<i>Бардась Артем Володимирович</i>	- доктор економічних наук, професор
<i>Барні Раффілд III</i>	- доктор, професор бізнес адміністрування (США)
<i>Бойко Лариса Миколаївна</i>	- доктор економічних наук, доцент
<i>Бурега Валерій Васильович</i>	- доктор соціологічних наук, професор
<i>Дубницький Володимир Іванович</i>	- доктор економічних наук, професор
<i>Дятлова Валентина Василівна</i>	- доктор економічних наук, професор
<i>Прокопенко Ольга Володимирівна</i>	- доктор економічних наук, професор
<i>Смерічевський Сергій Францевич</i>	- доктор економічних наук, професор
<i>Солоха Дмитро Володимирович</i>	- доктор економічних наук, професор
<i>Сохніч Анатолій Якович</i>	- доктор економічних наук, професор
<i>Токарева Валентина Іванівна</i>	- доктор наук з державного управління, професор
<i>Устименко Володимир Анатолійович</i>	- доктор юридичних наук, професор, чл.-кор. НАПрН України

Адреса редакції:

87513, м. Маріуполь, вул. Карпінського, 58, ДонДУУ. Телефон: (0629) 38-97-74

Засновник – Донецький державний університет управління. Реєстраційне свідоцтво КВ № 14586-3557 ПР від 27.08.2008 р.

Затверджений Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.10.2015 р. № 1021 як фаховий державного управління та Наказом Міністерства освіти і науки України від 21.12.2015 р. № 1328 як фаховий з економіки.

Точка зору редакції не завжди збігається з точкою зору авторів.

Відповідальність за точність наведених фактів, цитат, прізвищ несуть автори.

Редакція залишає за собою право внесення редакційних та технічних правок без згоди авторів.

При передруку посилання на журнал “Менеджер” обов’язкове.

Розповсюджується безкоштовно за спеціальною розсилкою.

Виходить один раз на квартал.

УДК 330.341.1

СВІТОВИЙ ДОСВІД СТАНОВЛЕННЯ БІЗНЕС-ІНКУБУВАННЯ В СИСТЕМІ ЗАХОДІВ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

БІТЮК І. М.,
старший викладач кафедри
менеджменту та бізнес-адміністрування,
Черкаський державний технологічний
університет

У статті проаналізовано досвід провідних країн Європи та Північної Америки у створенні бізнес-інкубаторів, як елементу регіональної політики. Досліджено історичні аспекти створення перших бізнес-інкубаторів в світі. Виділено етапи концепції бізнес-інкубування. На основі еволюції розвитку процесу бізнес-інкубування, розглянуто особливості функціонування бізнес-інкубаторів різних поколінь.

Ключові слова: бізнес-інкубатор, регіональна політика, покоління бізнес-інкубаторів, технопарки, асоціація бізнес-інкубаторів, мале підприємництво.

В статье проанализирован опыт ведущих стран Европы и Северной Америки в создании бизнес-инкубаторов, как элемента региональной политики. Исследованы исторические аспекты создания первых бизнес-инкубаторов в мире. Выделены этапы концепции бизнес-инкубирования. На основе эволюции развития процесса бизнес-инкубирования, рассмотрены особенности функционирования бизнес-инкубаторов разных поколений.

Ключевые слова: бизнес-инкубатор, региональная политика, поколение бизнес-инкубаторов, технопарки, ассоциация бизнес-инкубаторов, малое предпринимательство.

The article analyzes the experience of the leading countries of Europe and North America in creating business incubators as an element of regional policy. The historical aspects of creation of the first business incubators in the world are investigated. The stages of the concept of business incubation are highlighted. On the basis of the evolution of the process of business incubation, features of functioning of business incubators of different generations are considered.

Key words: business incubator, regional policy, generation of business incubators, technoparks, association of business incubators, small business.

Постановка проблеми. В останні роки формування ринкової системи господарювання в Україні супроводжується зростанням підприємницької активності практично в усіх сферах економіки. Питанням підтримки та розвитку підприємництва надається велике значення в рамках регіональної політики підтримки підприємництва. Процеси бізнес-інкубування відіграють особливу роль а реалізації регіональної політики сприяння розвитку малого та середнього бізнесу, тому що саме за їх посередництва надається пряма підтримка підприємцям.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти бізнес-інкубування висвітлено в працях вітчизняних та закордонних вчених: О. Фінагіної,

Л. Васильєвої, А. Немченка, О. Поповича, П. Стадника, Л. Антонюка.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідження світового досвіду становлення концепції бізнес-інкубування в системі заходів регіональної політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проведемо дослідження історичних аспектів виникнення поняття «бізнес-інкубування», а також його розвитку в різних країнах світу. За даними Національної асоціації бізнес-інкубаторів США у світі даний час працює близько 5 тис. бізнес-інкубаторів. Такого роду структури є в 67 країнах, у тому числі в США – 981 інкубатор, в Чилі – 400, Німеччини – 380, Кореї – 289, Японії – 269 і т. д. [13].

Однак ідея бізнес-інкубування не відразу реалізовувалась в різних країнах світу. У США розвиток концепції науково-технологічних парків і бізнес-інкубаторів пов'язаний в першу чергу з масовим виникненням дрібних новаторських фірм, що виділялися з інших організацій. Кількість таких компаній особливо зросла в період різкого зростання витрат на національні науково-технічні програми і проекти (космос, оборона, ЕОМ нових поколінь, нові технології в мікроелектроніці та інше). Такі програми реалізовувалися за участю як університетів, так і приватних підрядників і державних дослідницьких центрів [5].

В США вже більше 50 років в США реалізується низка масштабних програм і проектів. Це визначає безперервність процесу утворення нових малих фірм, більшість з яких своїм створенням зобов'язані НДДКР, що виконуються в рамках державних програм. Висока концентрація державних коштів на реалізацію програм в університетах США, сучасна інфраструктура, високий рівень життя і освіти в районах розташування університетів, доступність університетської лабораторної бази, високотехнологічні електронно-обчислювані машини, - всі ці фактори визначили досить швидкий (принаймні на першому етапі) процес концентрації молодих малих фірм на прилеглих до університетів територіях і утворення центрів, які потім переформатувалися в науково-технологічні парки.

Що стосується історії бізнес-інкубаторів, то за офіційними даними перший бізнес-інкубатор був створений в 1959 році в США Batavia Industrial Center. Основною метою його створення було збільшення зайнятості населення в економічно-депресивному місті. В 1985 році була створена асоціація бізнес-інкубаторів США. На сьогоднішній день вона залишається найбільшою і нараховує близько 800 членів з різних країн світу [7].

Найбільш відомим першим технопарком став Стенфордський науково-технологічний парк, що створений на територіях, прилеглих до Стенфордському університету. Досягнувши свою критичну ефективність, Стенфордський парк викликав ланцюгову реакцію подальшого зростання концентрації регіонального науково-виробничого потенціалу: до початку 70-х років зростання числа нових фірм призвело до утворення відомої «Кремнієвої долини» [5].

Один з перших американських інкубаторів бізнесу був заснований в 1964 році в Пенсільванії. В даний час Пенсільванський інкубатор бізнесу займає 12 будинків, у ньому розташовано більше 100 малих підприємств. Цей інкубатор «виростив» понад 40 фірм, які створили понад 2,5 тис. нових робочих місць і розмістили свої офіси неподалік від бізнес-інкубатора.

Тим часом і в інших штатах почали використовувати бізнес - інкубатори для створення нових підприємств. Спочатку цей процес очолила корпорація Контрол Дейта. За участю спільного підприємства, куди увійшли Контрол Дейта, інші приватні організації та релігійні установи, в рамках програми відродження міст стали створюватися бізнес-інкубатори, які називались тоді Бізнес-центри та Технологічні центри. Перший з них був заснований в 1979 р. в Сент-Полі, штат Міннесота. Цей бізнес-інкубатор представляв малим підприємствам і фірмам виробничі та службові приміщення, забезпечував сервісну підтримку і надавав консультаційні послуги [14].

Саме в цей час у другій половині 70-х років було сформоване перше покоління бізнес-інкубаторів. Інкубатори як інструмент підтримки почали використовуватися для реструктуризації і диверсифікації економіки на регіональному та локальному рівні, а також для створення нових робочих місць, забезпечення соціальної стабільності в регіонах. Це були основні цілі створення бізнес-інкубаторів, які і визначили їх роль у регіональній економічній і соціальній політиці [5].

Відмінною особливістю бізнес-інкубаторів 1-го покоління було те, що вони представляли собою некомерційні, неприбуткові організації. Вони не були самоокупними структурами, не були орієнтовані на отримання прибутку і навіть не прагнули до цього. Як правило, перші бізнес-інкубатори були інкубаторами змішаного типу, неспеціалізованими. Для підприємств різних секторів економіки вони надавали стандартний, досить обмежений набір послуг, як правило, він включався в здачі приміщення в оренду, надання комунальних послуг та забезпечення підприємств засобами комунікації. Однак за рахунок створення єдиної інфраструктури бізнес-інкубаторів вдавалося знизити витрати на утримання інфраструктури, надати послуги досить високої якості і, що дуже важливо, створити середовище, яке б сприяло інтенсивному розвитку компаній [3].

Надалі у багатьох штатах США в зв'язку з закриттям ряду виробництв, різко зросло безробіття. Внаслідок цього, почалося масове створення інкубаторів бізнесу в будівлях колишніх фабрик, складів, шкіл та інших вільних приміщеннях. Багато інкубаторів отримали фінансову допомогу уряду на відновлення старих будівель, де тепер розташовувалися малі підприємства. Наприклад, бізнес-інкубатор, заснований на початку 70-х років на території університету Карнегі-Меллоні, став складовою частиною експерименту по створенню інноваційних центрів при університетах, що проводився в той період Національним науковим фондом США. На території Технологічного інституту Джорджії в Атланті розташований один з найстаріших технологічних інкубаторів. Даний інкубатор, Центр розвитку передових технологій, почав роботу в 1980 р. при підтримці штату Джорджія з ціллю перетворення технологій, розроблених державним інститутом, в джерело прибутку для місцевої економіки [10].

В 1996 році в Канаді налічувалось 256 бізнес-інкубаторів. Майже всі вони функціонували як неприбуткові організації, що працювали для розвитку підприємства в країні.

У східній Канаді Квебекський інноваційний центр біотехнології, всього через 6 років після відкриття став визнаним у всьому світі як зразкова програма,

що спрямована на підтримку компаній, які займаються біотехнологією. В ньому розміщені 11 клієнтів, зайнятість інкубатора становить при цьому становить 100%. Понад 350 високооплачуваних робочих місць містяться компаніями, розташованими в інкубаторі [1].

Незабаром нахлинула нова хвиля інкубаційного руху, при якому з'явилися на світ інкубатори другого покоління. Формування і розвиток 2-го покоління бізнес-інкубаторів зумовлено зміною умов розвитку і прискоренням ритму еволюції, включаючи еволюцію науки і технологій. По-перше, з прискоренням самого ритму розвитку науки і технологій виникла необхідність прискорення трансферу знань та технологій і прискорення процесор комерціалізації досліджень і розробок. По-друге, змінилися умови існування, виживання і розвитку самих малих підприємств, змінилися вимоги, які пред'являє до них бізнес-середовище і, як наслідок, змінилися вимоги малих підприємств до бізнес-інкубаторів. Ці нові реалії нового часу визначили перехід до 2-го покоління бізнес-інкубаторів та характеризували зміни базисних характеристик інкубаторів. Спробуємо окреслити ці зміни.

Цілі створення інкубаторів 2-го покоління змістилися у бік комерціалізації науково-дослідних розробок (НДР), забезпечення трансферу знань і технологій, підтримки інноваційних компаній, забезпечення конкурентоспроможності в регіональному та національному контексті [8].

Ще одна відмінна особливість інкубаторів 2-го покоління полягає в тому, що вони виходять на національний і навіть на міждержавний рівень. Відмінною характеристикою інкубаторів 2-го покоління є їх вбудовування в регіональну та національну стратегію щодо формування кластерів в тих чи інших областях технологічного розвитку, регіональну і національну наукову, інноваційну та технологічну стратегію, а їх фірми-клієнти інтегруються в загальний ланцюжок постачальників великих компаній, які є ядром кластерів або самі перетворюються в ядро нового кластера [6].

Крім того, на цьому етапі змінилася роль різних суб'єктів політики в інкубаційному русі. З'явилися нові суб'єкти, а саме наукові організації та університети, фінансові структури, і одночасно трансформувалася роль неурядових організацій та приватного сектору.

Регіональні та національні структури влади, як і раніше залишилися основними суб'єктами, які надають фінансову підтримку інкубаторів. Проте новим аспектом стало формування партнерства між державним і приватним секторами, яке вже зводиться в ранг політики. Формування інтерфейсу з наукою стало ще одним з елементів політики.

В рамках 2-го покоління почався перехід до спеціалізованих інкубаторів. Це ще одна відмінна особливість інкубаторів 2-го покоління, полягає в тому, що необхідні набори послуг, які необхідні для малих інноваційних підприємств та працюють на різних нішах технологічного ринку і в різних областях науки і технологій, істотно відрізняються. В рамках 2-го покоління, як і раніше, більша частина інкубаторів залишається неприбутковими структурами. Проте вже взято курс на мінімізацію субсидій від держави та на досягнення інкубаторами точки самоокупності, і це зводиться в ранг пріоритетів політики, а самі бізнес-інкубатори вже включають в свій бізнес-план досягнення точки самоокупності. Таким чином, вже в рамках 2-го покоління закладається основа для переходу до

нової концепції, на новій основі функціонування цих інституційних структур, а саме до комерційної моделі, хоча поки що мова йде про самоокупність.

Модель функціонування, характерна для інкубаторів 2-го покоління, може бути описана наступним чином: окреслення ринку, на якому буде працювати інкубатор, розробка бізнес-плану, включаючи визначення точки самоокупності інкубатора, формування політики прийому-випуску, а також політики «зворотного зв'язку» з фірмами, які працюють в стінах інкубатора, і, нарешті, розробка політики з надання послуг інкубування.

Змінився склад послуг і сам підхід бізнес-інкубаторів до надання послуг своїм клієнтам. Інкубатори почали орієнтуватися, по-перше, на надання послуг, які малі підприємства не можуть отримати на ринку, і, по-друге, на виявлення і формування того комплексу послуг, який був би достатній для успішного розвитку малих підприємств, причому стала враховуватися та ніша технологічного ринку, на якій працюють малі підприємства інкубатора.

Інкубатори почали допомагати малим підприємствам в пошуку фінансових ресурсів, тобто взяли на себе місію по формуванню свого роду зв'язку між малими підприємствами та фінансовими структурами. Деякі бізнес-інкубатори стали формувати невеликий фонд для забезпечення фінансової підтримки малим підприємствам на стартовій стадії. Менеджери інкубаторів почали ініціювати або надавати організаційну допомогу при створенні кредитних спілок, лізингових компаній при інкубаторах. Щодо оплати послуг бізнес-інкубатори також намагаються маневрувати. Для підприємств на стартовій стадії багато інкубаторів надають послуги безкоштовно, а по мірі розгортання бізнесу переходять до надання послуг за субсидованими цінами [2].

Приблизно з 2000 року «безприбуткові» інкубатори все більше почали витіснятися комерційними інкубаторами.

У Північній Америці більшість бізнес-інкубаторів були створені при підтримки університетів, органів місцевого самоврядування чи організаціями, що займаються економічним розвитком.

Кількість бізнес-інкубаторів з кожним днем в Північній Америці зростає. Тільки за останні 10 років, статистика показує, що бізнес-інкубатори створюються з періодичністю більше одного в тиждень. В США налічується близько 8 тис. інкубованих підприємств, що безпосередньо знаходяться на підтримці бізнес-інкубатора та 4,7 тис. тих, що вже вийшли з бізнес-інкубатора. При цьому, в середньому кожен бізнес-інкубатор для свого функціонування створює близько ста робочих місць, плюс ще десятки робочих місць у створеному малому та середньому бізнесі.

Бізнес-інкубатори США працюють над великою кількістю завдань, але найбільша увага приділяється економічному зростанню регіонів, розвиток промислових та сільськогосподарських зон, підтримка підприємств, що займаються інноваційною діяльністю, а також отримання прибутку. Політика бізнес-інкубування з часом в США стала однією з частин політики економічного розвитку країни в цілому.

Те ж саме можна сказати і про інкубатори Великобританії та інших Західноєвропейських країн. У Великобританії хвиля «інкубаторного буму» була викликана економічною кризою, закриттям великих виробництв. У 1975 році сталеливарна корпорація «Брітш Стіл» організувала спеціальну дочірню фірму

для створення нових робочих місць там, де закривалися металургійні виробництва. Ця фірма будувала багатоофісні і виробничі будівлі, надавала кредити в цілях заохочення безробітних фахівців і робітників відкривати власну справу. При цьому місцева влада надавала всіляку допомогу і сприяння. Перша будівля була відкрита в 1979 році недалеко від Глазго, пізніше було введено в дію ще 9 будівель колективного користування поблизу від сталеливарних виробництв. «Брітіш Стіл» назвала їх «зонами нових можливостей».

Надалі бізнес-інкубування отримало широке розповсюдження в багатьох країнах Західної Європи, включаючи Німеччину, Польщу, Італію та ін.

Друга модель бізнес-інкубаторів не вичерпала себе і фактично знаходиться на етапі зростання, проте, починаючи з другої половини 90-х років паралельно з 2-м поколінням почало формуватися 3-є покоління інкубаторів.

Ключовим завданням інкубаторів 3-го покоління є забезпечення умов для зростання тієї частини наукомісткого бізнесу, який відноситься до швидкозростаючих технологічних галузей, тобто фактично до базисних технологій суспільства знань. Таким чином, на інкубатори 3-го покоління випала місія «двигуна» структурно-технологічних змін.

Найважливішою і детермінуючою особливістю інкубаторів 3-го покоління є те, що вони створюються, як правило, венчурними капіталістами або великими міждисциплінарними, транснаціональними консалтинговими компаніями, на відміну від інкубаторів 2-го покоління, де ініціатива виходить з структур влади.

Відмінною особливістю інкубаторів 3-го покоління є їх орієнтація не просто на самоокупність, а на одержання прибутку. Більш того, самі доходи інкубаторів 3-го покоління виростають не з орендної плати за послуги, а з доходів на інвестиції, які інкубатор сам вкладає у розвиток малих підприємств. Це змінює основні базисні постулати, які були півстоліття назад закладені в основу інкубаторів як безприбуткових інституційних структур. Самі бізнес-інкубатори 3-го покоління часто називають інкубаторами без стін, оскільки оренда приміщення на пільгових умовах вже не розглядається як щось, що може стати умовою успіху, а форма діяльності, в значній мірі, віртуальна. Більш того, їх основними функціями стає надання послуг, як правило, інформаційних, і формування сіток. У справі забезпечення успіху діяльності інкубаторів 3-го покоління на перший план виходить здатність менеджерів створити добре організовані мережі стратегічних партнерів, тобто стратегічні мережі і кваліфікація менеджерів стають ключем до успіху [2].

Автором дослідження було систематизовано концепції формування інкубування бізнесу та сформовано особливості діяльності бізнес-інкубаторів різних поколінь (табл. 1).

Таблиця 1

Особливості діяльності бізнес-інкубаторів різних поколінь

Покоління бізнес-інкубаторів	Мета діяльності	Особливості функціонування	Відмінні особливості
1-ше покоління	Бізнес-інкубатори почали використовуватися для реструктуризації і	Бізнес-інкубатори надавали стандартний, досить обмежений набір послуг, як	Бізнес-інкубатори не були самоокупними структурами, не були орієнтовані на отримання

	диверсифікації економіки на регіональному та локальному рівні, а також для створення нових робочих місць, забезпечення соціальної стабільності в регіонах.	правило, він заключається в здачі приміщення в оренду, надання комунальних послуг та забезпечення підприємств засобами комунікації.	прибутку і навіть не прагнули до цього.
2-ге покоління	Комерціалізація науково-дослідних розробок, забезпечення трансферу знань і технологій, підтримка інноваційних компаній, забезпечення конкурентоспроможності в регіональному та національному контексті.	Більша частина інкубаторів залишається неприбутковими структурами; інкубатори почали орієнтуватися, по-перше, на надання послуг, які малі підприємства не можуть отримати на ринку, і, по-друге, на виявлення і формування того комплексу послуг.	Бізнес-інкубатори виходять на національний і навіть на міждержавний рівень; процес бізнес-інкубування вбудовується в регіональну та національну стратегію; створюються нові спеціалізовані інноваційні бізнес-інкубатори; інкубатори почали допомагати малим підприємствам в пошуку фінансових ресурсів.
3-тє покоління	Забезпечення умов для зростання тієї частини наукомісткого бізнесу, який відноситься до швидко розвиваючих технологічних галузей, тобто фактично до базисних технологій суспільства знань.	Бізнес-інкубатори створюються переважно венчурними та консалтинговими компаніями.	Орієнтація не на самоокупність а на одержання прибутку за рахунок інвестиційної діяльності.

**складено автором*

Німеччина почала створювати бізнес-інкубатори значно пізніше, ніж інші країни - члени Європейського союзу. Це сталося тому, що політика на муніципальному рівні почала розроблятися тільки у 1980-ті роки. За останні 15 років створення бізнес-інкубаторів стало одним з найважливіших інструментів політики на регіональному та муніципальному рівні.

Історично створення бізнес-інкубаторів муніципальними структурами влади почалося в Берліні в 1983 році. Інкубатор в Берліні був створений за ініціативи Технічного університету Берліна та за підтримки муніципальних структур влади. Незабаром інші міста, такі як Дортмунд, Бонн, Ганновер, Карлсруе та ін., стали створювати і бізнес-інкубатори [9].

Велика частина інкубаторів Німеччині була створена у 90-ті роки. За період 1992-2000 рр. щорічно створювалося в середньому 18 нових інкубаторів. [11].

У Болгарії Міністерство праці та соціальної політики Болгарії ініціювало проект «Робочі місця через бізнес-підтримку». Даний проект - це мережа з 37 консалтингових центрів, що включає 13 бізнес - інкубаторів, охоплює всю територію країни. З 13 інкубаторів 9 здають площі в оренду.

З урахуванням консалтингових бізнес-центрів та бізнес-інкубаторів, Проект

в Болгарії допоміг у створенні 8600 робочих місць. Проект провів навчання 11 тис. особам, виконав 15 тис. консалтингових проектів [12].

Практично у всіх країнах Західної Європи діють в даний час асоціації бізнес-інкубаторів. Так, у Польську асоціацію інкубаторів і технопарків входить близько 90 членів, серед яких 40 - безпосередньо бізнес-інкубатори.

Досвід становлення бізнес-інкубаторів в США и західноєвропейських країнах має багато схожого, що зв'язано з розвитком ринкової економіки, переходом від індустріальної ери до сервісно-інформаційної.

Таким чином, розвиток концепції бізнес-інкубування можна відобразити у вигляді наступної схеми (рис. 1).

Рис. 1 Розвиток концепції бізнес-інкубування на засадах удосконалення регіональної політики підтримки малого та середнього бізнесу

В Україні ж число бізнес-інкубаторів значно менше та становить близько 70, які нажалі являють собою переважно неприбуткові організації. Проте лише близько 15 з них можна назвати ефективно діючими та прибутковими. До прикладу таких бізнес-інкубаторів можна віднести «Львівська політехніка», «Білоцерківський бізнес-інкубатор», «Івано-франківський бізнес-інкубатор», «Харківські технології» та інші.

В Україні перші бізнес-інкубатори були створені наприкінці 90-х років ХХ ст., основною метою діяльності яких було навчання суб'єктів підприємницької діяльності основам маркетингу, бізнес-планування, менеджменту, стратегічного управління тощо. У рамках Програми розвитку бізнес-інкубаторів в Україні першими були створені такі бізнес-інкубатори як «Харківські технології», бізнес-

інкубатор «Херсонської промислової палати» та бізнес-інкубатор Об'єднаного профкому Чорнобильської АЕС у м. Славутич. При цьому Програма розвитку бізнес-інкубаторів в Україні була профінансована Агентством міжнародного розвитку США (USAID) [4].

Метою діяльності бізнес-інкубатору «Харківські технології» є створення інформаційної бази та програмно-технічних засобів для розвитку малого і середнього бізнесу. А також здійснювати навчання щодо використання техніки та програм нового покоління у підприємстві. В процесі діяльності бізнес-інкубатора буде поширюватись досвід використання інтелектуальних технологій та впровадження електронної комерції у діяльність підприємців.

Досить гарним прикладом успішного бізнес-інкубатору на той час була Херсонська торгово-промислова палата, адже тут було поєднано громадські організації. Приватні підприємства та державні органи за для однієї мети – підтримка малого бізнесу в регіоні. Бізнес інкубатор «Херсонська торгово-промислова палата» надає такі послуги як: розробка бізнес-планів; надання консультацій різного роду; оренда приміщень; визначення конкурентоспроможності фірми та продукту/послуги; маркетингові дослідження; сприяння у фінансуванні ефективних проектів; навчання власників малого бізнесу.

У 1998 році в Україні вперше було створено Асоціацію Українських бізнес-інкубаторів і інноваційних центрів (УАБІЦ), яка об'єднала всіх українських бізнес-інкубаторів. Членами даної Асоціації стали 60 юридичних осіб та 100 фізичних осіб. Це в більшій мірі були керівники діючих бізнес-інкубаторів, центрів підтримки підприємництва, науковці, успішні підприємці та закордонні консультанти в сфері бізнес-інкубування а також інші громадські організації.

На сьогодні Українська Асоціація бізнес-інкубаторів та інноваційних центрів в рамках програми InfoDev Світового банку реконструкції та розвитку (СБРР) активно розвиває такі проекти як: «Створення інформаційно-комунікаційної підприємницької мережі для розвитку бізнес-інкубування в Харківському регіоні (Харків - ІСТ)» та «Формування інформаційно-комунікаційного середовища ефективного розвитку бізнес-інкубування в Україні (UBICA - ІСТ)». Метою даних проектів є сприяння розвитку інноваційної діяльності у секторі малого та середнього підприємництва а також популяризація використання інноваційних технологій у процесі діяльності підприємства.

В 1997-2001 роках за підтримки Агентства з міжнародного розвитку у рамках Програми розвитку бізнес-інкубаторів в Україні були створені такі бізнес-інкубатори: Центр розвитку малого бізнесу «Харківські технології» в Інституті монокристалів (м. Харків) НАН України та дочірнє підприємство МІМ Київ «Центр розвитку інновацій».

У 1996 році в м. Івано-Франківськ був створений Українсько-канадський бізнес-центр, що за своєю метою діяльності та функціями досить був схожий на сучасний бізнес-інкубатор [7].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Досвід України в розвитку такого інституту як бізнес-інкубатор, звичайно, дуже невеликий. Тим більше що належний інтерес до цієї структури виник зовсім недавно. В даний час досить часто в стратегіях розвитку регіонів України та в державній регіональній політиці зустрічається пріоритетне завдання створення бізнес-інкубаторів, як

інструменту підтримки малого та середнього бізнесу. Проте, країна ще немає на сьогодні такого різноманіття моделей бізнес - інкубаторів, які існують у всьому світі. Однак, на даному етапі, безперечно, це питання заслуговує уваги та потребує вивчення закордонного досвіду. Отже, дослідження зарубіжного досвіду слід надати особливого значення для розвитку бізнес-інкубаторів в Україні.

Література:

1. Аткис Д. Практика бізнес-інкубирования: международный опыт // Доклад на международной конференции «взаимодействие малого и крупного бизнеса». – М. 7-9 июня 2004. – Режим доступа: www.smb-support.org
 2. Гапоненко Н. В. Трансформация модели бизнес-инкубаторов на пути к экономике знаний // Информационное общество. – 2006. - № 2-3. – С.124-128
 3. Васильева Л. М. Бізнес-інкубатори як частина інфраструктури підтримки малого підприємництва / Л.М. Васильева // Держава та регіони: науково-виробничий журнал. – 2010.- № 1.- С. 80-87.
 4. Голощапова О. Ринок інноваційних технологій в Україні: вивчення світового досвіду з метою його застосування у вітчизняних умовах / О. Голощапова // Економіст. – 2007. – № 2. – С. 32-35.
 5. Гамидуллаева Л. А. Становление и развитие концепции бизнес-инкубирования. – Режим доступа: <http://be5.biz/ekonomika1/r2012/2912.htm>
 6. Зінченко О. А. Вплив інноваційних кластерів на формування позитивного іміджу регіону // Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції. - 2016. - № 23(12). - Т. 2. - С. 31-37.
 7. Немченко А. Б. Бізнес-інкубатори в сфері сучасної державної підтримки розвитку регіональної інноваційної інфраструктури [Текст] / А. Б Немченко, Т. Б. Немченко // Наукові праці КНТУ. Економічні науки – 2010. – № 17. – С. 36-42.
 8. Управління інноваційною діяльністю в економіці України: [монографія] / за наук. ред. д.е.н., проф. С. А. Єрохіна. – К.: Нац. академія управління, 2008. – С. 13-24.
 9. Baranowski, G. Innovationszentren in Deutschland 1996/97, Berlin, 1999. – Режим доступа: www.stim.org.pl/systemy_wspierania_innowacji.pdf
 10. Lalkaka, 1996 based on Torntazky etal, 1996, The art and craft of technology businesss incubation, Research Triangle Park, North Carolina, p. 281
 11. Tamasy, C. Evaluating Innovation Centre in Germany: Issues of Methology and Empirical Results. Paper Annual Residential Conference on Promoting Growth: New Industries, Policies and Forms of Governance. Israel, 1999. – p. 17-18.
 12. Best practice in Business Incubation, U.N.: New York and Geneva, 2000, 120 p. – Режим доступа: http://www.unece.org/commission/2001/e_ese_1387e.pdf.
 13. National Business Incubation Association, NBIA. – Режим доступа: <http://www.nbia.org>
 14. Tiedemann, C. and Lalkaka, R. Managing business incubation for financial sustainability. Paper International Conference on Business Incubation, Hong Kong Ing. Tech. Centre Corp., 2002. – p. 7-9.
-

In recent years, the formation of a market economy in Ukraine has been accompanied by an increase in entrepreneurial activity in almost all spheres of the economy. Issues of support and entrepreneurship development are of great importance within the framework of the regional policy of supporting entrepreneurship. Business incubation processes play a special role in implementing a regional policy to promote the development of small and medium-sized businesses, because it provides direct support for entrepreneurs through their mediation.

However, the idea of business incubation was not immediately implemented in different countries of the world. In the United States, the development of the concept of science and technology parks and business incubators is primarily due to the massive emergence of small innovative firms that stand out from other organizations. In the USA, for over 50 years, a number of large-scale programs and projects have been implemented in the USA. This determines the continuity of the process of creating new small firms, most of which are obliged to own R & D, carried out within the framework of state programs.

In 1996, there were 256 business incubators in Canada. Almost all of them functioned as non-profit organizations working for the development of an enterprise in the country.

In the UK, the wave of "incubatory boom" was caused by the economic crisis, the closure of large industries. In 1975, Steel Corporation, British Steel, organized a special subsidiary to create new jobs where metallurgical production was closed. This firm built multi-office and production buildings, provided loans to encourage unemployed professionals and workers to open their own business. At the same time, the local authorities provided all possible assistance and assistance. The first building was opened in 1979 near Glasgow, and 9 more buildings were later put into operation near the steelworks. "British Steel" called them "zones of new opportunities".

Subsequently, business incubation was widespread in many Western European countries, including Germany, Poland, Italy, and others.

The author of the study systematized the concepts of forming the incubation of business and formed the peculiarities of the activity of business incubators of different generations.

In Ukraine, the number of business incubators is much smaller and is about 70, which unfortunately are mainly non-profit organizations. However, only about 15 of them can be called effective and profitable.

The experience of Ukraine in developing such an institution as a business incubator is, of course, very small. Moreover, due interest in this structure arose most recently. At present, the priority task of creating business incubators, as a tool for supporting small and medium-sized businesses, is often found in the strategies of the regions of Ukraine and in the state regional policy. However, the country still does not have such a diversity of models of business incubators that exist all over the world.